

JYX

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Kääntä, Leila

Title: Sosiaalinen vuorovaikutusnäkökulma oppimiseen ja opettamiseen

Year: 2008

Version: Published version

Copyright: © Kirjoittaja & Kotikielen Seura, 2008

Rights: In Copyright

Rights url: <http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/?language=en>

Please cite the original version:

Kääntä, L. (2008). Sosiaalinen vuorovaikutusnäkökulma oppimiseen ja opettamiseen. *Virittäjä*, 112(4), 623-630.

SOSIAALINEN VUOROVAIKUTUSNÄKÖKULMA OPPIMISEEN JA OPETTAMISEEN

Zhu Hua, Paul Seedhouse, Li Wei ja Vivian Cook (toim.) *Language learning and teaching as social inter-action*. Basingstoke: Palgrave Macmillan 2007. 300 s. ISBN 978-0-230-51700-4.

Kielen oppimisen ja opettamisen tutkimuksessa puhaltavat uudet tuulet. Toisen kielen oppimisen ja omaksumisen (SLA) tutkimus, joka on nähnyt oppimisen yksilöllisenä kognitiivisena prosessina ja jossa oppimista on pitkälti tutkittu oppimistulosten kautta, on saanut rinnalleen toisen näkökulman. Tämä näkökulma korostaa, että oppiminen on ihmisten välisen sosiaalisen vuorovaikutuksen avulla tapahtuva prosessi, jossa tieto on yhteisesti rakennettua ja jossa oppija on aktiivisesti osallisena. Jo yli vuosikymmen sitten näkemys nostettiin esille keskusteluntutkijoiden keskuudesta (Firth ja Wagner 1997). Keskusteluntutkimuksen piirissä vieraan kielen oppimista ja opettamista on viime vuosina alettu tutkia luokkahuoneen ja arkipuheen vuorovaikutustoimintoja tarkastelemalla. Myös sosiokulttuurisen tutkimuksen parissa on jo pitkään painotettu oppimisen sosiaalista luonnetta (esim. Lave ja Wenger 1991, Hall 1995, Lantolf 2000). Hyvänä esimerkkinä uudesta tutkimusnäkökulmasta on vuosituhannen vaihteen jälkeen ilmestynyt tutkimuskirjallisuus oppimisen ja opettamisen vuorovaikutuksesta ja siitä, mitä näkökulman muutos edellyttää teoreettiselta ja metodologiselta keskustelulta (mm. Markee 2000, *Modern Language Journal* -lehden erikoisnumerot vuosilta 2004 ja 2007 ja Suni 2008). Uusimpana tulokkaana kirjallisuustilasta voidaan lisätä ZHU HUAN, PAUL SEEDHOUSEN, LI WEIN ja VIVIAN COOKIN toimittama kirja *Language learning and teaching as social inter-action*.

Kirjassa kielen oppiminen ja opettaminen ymmärretään sosiaalisiksi toiminnaksi ja vuorovaikutukseksi institutionaalisissa ja ei-institutionaalisissa vuorovaikutustilanteissa. Opettajan ja oppilaiden välinen suhde ja roolit nähdään yhtäältä sosiaalisesti konstruoituina ja heidän identiteettinsä oppimisen ja opettamisen prosessissa muokkautuvina ja neuvoteltavissa olevina. Toisaalta opettamiseen ja oppimiseen kuitenkin vaikuttavat myös olemassa olevat sosiaaliset rakenteet, kulttuurilliset arvot, yksilön motivaatiot, identiteetit ja ideologiat sekä opettaja–oppilas-suhde. Oppiminen itsessään ymmärretään oppijan muuttavana osallistumisena (*changing participation*) sosiaalisessa toiminnassa. Tarkastelun kohteena on oppijoiden kielenkäyttö niin puhutussa kuin kirjoitetussa vuorovaikutuksessa. Kieli ei kuitenkaan sinänsä ole oppimisen kohde vaan oppimisen kohteena ovat ne toistuvat diskursiiviset käytännöt (*discursive practice*), joiden avulla ihmiset rakentavat sosiaalisen toimintansa ja neuvottelevat toiminnalleen erilaisia merkityksiä erilaisissa tilanteissa.

Kirjan tutkimusten yhteisenä näkökulmana on juuri diskursiivinen käytännökäsite, jonka avulla RICHARD YOUNG valottaa yksittäisten artikkelien antia suhteessa oppimisen sosiaaliseen vuorovaikutusnäkökulmaan. Käsitteen taustalla on monitahoinen näkemys kielen, kontekstin ja vuorovaikutuksen suhteesta toisiinsa. Jokapäiväinen todellisuutemme rakentuu erilaisten diskurssien kautta, ja kieli on tässä kaikessa olennaisesti mukana.

▷

Kieli on kuitenkin vain yksi tekijä sosiaalisessa toiminnassa, ja kirjan artikkelit käsittelevätkin laajasti opettamiseen ja oppimiseen nivoutuvia käytänteitä, muun muassa koulutus- ja kielipoliittisia kysymyksiä, ilman kapea-alaista keskittymistä pelkkiin kielitieteellisiin ilmiöihin. Young kritisoi aikaisempaa tutkimusta juuri liian suppeasta keskittymisestä kieleen muiden semioottisten järjestelmien kustannuksella. Konteksti ymmärretään laajasti aina mikrotaasolta makrotaasolle, ja se sisältää muun muassa vuorovaikutuksen sekventiaalisen jäsenyyksen, meneillään olevan toiminnan ja sen fyysisen ympäristön, osallistujien identiteetin ja kielipoliittiset implikaatiot sekä kulttuurilliset ja historialliset ulottuvuudet.

Kirjoittajat markkinoivat teosta ura-uurtavan tutkimuksen esittelijänä kielen oppimisen ja opettamisen tutkimuksen rintamalla, ja kirja tarjoaakin monimuotoisen kuvan sosiaalisen vuorovaikutusnäkökulman (*social-interactive perspective*) merkityksestä aiheeseen. Kirjoittajat asettavat kirjalle kolme tavoitetta. Ensimmäisenä tavoitteena on osoittaa, miten tärkeää on tutkia toisen kielen oppimista ja opettamista tarkastelemalla niitä sosiaalisen vuorovaikutusnäkökulman ja sosiokulttuurisen viitekehityksen keinoin. Toisena tavoitteena on kuvailla sosiaalisen vuorovaikutusnäkökulman tutkimustulosten vaikutusta kielen opettamiseen ja oppimiseen sekä opettajankoulutukseen. Kirjan kolmantena tavoitteena on hahmotella tieteidenvälisiä sidoksia sosiaalisen vuorovaikutusnäkökulman, sosiokulttuurisen viitekehityksen ja sosiaalisen konstruktionismin ja kielen oppimisen ja opettamisen tutkimuksen välillä. Kokonaisuudessaan kirja vastaa näihin tavoitteisiin. Yksittäiset artikkelit ottavat kuitenkin kantaa niihin eri tavoin. Toisissa keskitytään enemmän metodologisiin ja teoreettisiin haasteisiin, kun taas

toisissa esitellään tutkimustulosten mahdollisia sovelluksia opetukseen. Muutamissa artikkeleissa sosiokulttuurisen viitekehityksen anti tutkimukselle jää kuitenkin selventämättä.

VUOROVAIKUTUKSELLISET PERUSKÄYTÄNTEET

Kirjan ensimmäisessä osassa kuvaillaan vieraan kielen oppijoiden kielenkäyttöä vuorovaikutustoiminnoissa. Osan artikkelit pohjautuvat metodisesti keskustelunanalyysiin ja muodostavat hyvin yhtenäisen kokonaisuuden. Aineistona ovat englanninkieliset luokkahuone- ja arkipuhetilanteet lukuun ottamatta yhtä artikkelia, jossa opiskeltava vieras kieli on saksa.

Seedhousen artikkeli aloittaa ensimmäisen osion metodisella ja teoreettisella keskustelulla. Hänen mielestään sosiokulttuurisella keskusteluntutkimuksella pystytään osoittamaan, miten eri sosiokonstruktionististen käsitteiden, kuten lähikehityksen vyöhyke (*zone of proximal development*) ja tuki ja tukeutuminen (*scaffolding*, ks. Suni 2008: 116–119 termin määrittämisestä), nähdään toteutuvan konkreettisesti toisen kielen (L2) luokkahuonevuorovaikutuksessa. Ihan kriittikittömästi Seedhouse ei suhtaudu esittelemäänsä tutkimussuuntaukseen. Hän erottaa selkeästi toisistaan sosiokulttuurisen ja etnometodologisen keskusteluntutkimuksen ja tuo esille niiden metodiset näkemyserot tutkijan asemasta suhteessa tutkimusaineistoon ja -asetelmaan. Seedhouse korostaakin, että sosiokulttuurisen keskusteluntutkimuksen on otettava huomioon sekä kielenkäytön vuorovaikutuksellinen monikerroksisuus että toisen kielen ainutlaatuinen luonne — kieli on sekä oppimisen kohde että väline. Vain siten voidaan täysin ymmärtää ja kuvailla kielen oppimisprosessia luokkahuonevuorovaikutuksessa.

GABRIEL KASPER ja YOUNHEE KIM sekä NUMA MARKEE nostavat artikkeleissaan esille erilaisia vuorovaikutusilmiöitä, joita opetusvuorovaikutuksessa voisi huomioida. Näitä ovat erityisesti ne tilanteet, joissa merkitysten rakentuminen ja neuvottelu ovat vuorovaikutuksen keskiössä (ks. Seedhouse 2004 erilaisista L2-luokahuonekonteksteista). Kasperin ja Kimin artikkelissa kuvaillaan äidinkielisten puhujien keinoja käsitellä kakkoskielisen puhujan sellaisia vastausvuoroja, jotka ovat eri tavoin odotuksenvastaisia esitettyyn kysymykseen nähden. Heidän analyysinsä osoittaa, että äidinkielliset puhujat eivät korjaa kakkoskielisen puhujan tuottamia sopimattomia vastauksia avoimesti, vaan korjaavat ne joko ohimennen, esimerkiksi täsmentämällä kysymyksen muotoilua ja vastausmahdollisuuksia, tai jättävät ne korjaamatta (ks. myös Kurhila 2006). Kasper ja Kim argumentoivat, että äidinkiellisen puhujan eri strategiset korjauskeinot edistävät vuorovaikutustilanteen sujuvaa etenemistä ilman, että korjaukset ja niiden aiheuttama mahdollinen kasvojen uhka kakkoskielisellem puhujalle tulevat nostetuksi varsinaiseksi topiikiksi. Samanaikaisesti oppija saa mahdollisuuden osallistua keskustelun eteenpäin viemiseen. Kirjoittajat korostavat, että aiheesta tarvitaan enemmän tutkimusta, jotta voidaan sanoa, millaisia vaikutuksia vastaavanlaisilla strategioilla on kakkoskielisessä vuorovaikutuksessa ja sitä kautta oppimisessa.

Markee puolestaan osoittaa, miten keskusteluanalyysia ja psykolingvistisiä ilmiöitä (suoriutumisen ja sinnikkyys) yhdistäen voidaan arvioida oppilaiden suoriutumista toisen kielen luokahuoneessa (*performance-based assessment*). Hän tarkastelee kahden oppilaan pragmaattisia vuorovaikutustaitoja heidän oppitunnilla käymänsä yksityisen keskustelun avulla. Esimerkissä oppilas esittää kutsun juh-

liin ja toinen kieltäytyy, jolloin kutsuja sinnikkäästi esittää kutsun uudelleen (ts. tavoittelee odotuksenmukaista vastausta) muotoillen sen eri tavoin joka kerta. Oppilaat suoriutuvat keskustelusta hyödyntäen taidokkaasti erilaisia vuorovaikutustaitoja, kuten vuorottelu- ja korjausjäsennyttä ja ei-kielellisiä keinoja. Luokahuoneen toimintaa tulisikin tarkastella sitä kautta, miten osallistujat rakentavat ja alati muokkaavat oppimistehtäviä sosiaalisen toimintansa välityksellä. Markee ehdottaa sellaisten oppimateriaalien kehittämistä, joiden käytännön toteuttamistavat mahdollistavat luonnollisemman ja monimuotoisemman vuorovaikutustoimintojen harjoittelun luokahuoneessa. Kiinnostavaa on, että Markee ainoana koko kirjassa tuo konkreettisesti esille ei-kielellisen toiminnan roolin vuorovaikutuksessa ja merkitysten rakentumisessa.

Mahdollinen oppimisen osoittava ilmiö otetaan esille ROD GARDNERIN artikkelissa. Gardner vertaa toisen kielen puhujien vuoronalkuja äidinkielisten puhujien vuoronalkujen eri elementteihin ja osoittaa, miten oppijat turvautuvat epäröintiin, toistoon ja uudelleenmuotoiluun aloittaessaan vuoronsa. Tätä tapahtuu erityisesti silloin, kun muodostettu vuoro ei välttämättä vastaa oppilaan lähikehityksen vyöhykettä (ks. Vygotsky 1978) ja kun oppija on nimetty seuraavaksi puhujaksi ilman varoitusta. Oppija on tällöin tilanteessa, jossa hänelle ei ole annettu aikaa suunnitella odotuksenmukaista vastausta. Oppija tuottaa alun takellelleen ja turvautuu samanaikaisesti erilaisiin vuoron ylläpitokeinoihin. Oppiminen on mahdollista havaita, kun oppija yrittää muodostaa odotuksenmukaista vuoroa, jossa hän kielellisesti lähentelee omien taitojensa rajoja. Gardner ehdottaakin, että tällainen vuorojen rakenteen tarkastelu voi paljastaa oppilaan kehitysasteen erilaisissa vuorovaikutustoiminnoissa.

▷

Kirjan ensimmäisen osan artikkelit kuvaavat toisen kielen oppimista vuorovaikutustoimintojen tasolla. Kielen muotoihin artikkeleissa ei sinänsä keskitytä. Osion tärkein anti onkin siinä, että se osoittaa, miten kakkoskielinen vuorovaikutus rakentuu samalla tavoin kuin äidinkielinen vuorovaikutus. Vuorovaikutukseen orientoidutaan toimintana, jossa kieli saa eritasoisia rooleja riippuen siitä, onko se toiminnan kohde vai väline. Kielen monivivahteiset roolit liittyvät sekä kielen käyttöön ja oppimiseen että vuorovaikutuksen ja toiminnan jäsentämiseen sosiaalisessa vuorovaikutuksessa.

Osion viimeinen artikkeli eroaa muista sikäli, että siinä kuvaillaan juuri vieraskielisen vuorovaikutuksen eri tasojen nivoutuneisuutta ja myös nostetaan eksplisiitisti esille kielen rakenne. SIMONA PEKAREK DOEHLERIN ja GUDRUN ZIEGLERIN artikkeli paljastaa, että osallistujat eivät orientoidu toiminnassaan vain pelkkään kieleen tai sisältöjen viestintään. He käyttävät kieltä rakentamaan meneillään olevan toimintansa vuorovaikutuksen sekventiaalisien jäsenyyksien kautta. Samanaikaisesti kielellä kommunikoidaan erilaisia merkityssisältöjä. Kirjoittajat vastustavatkin binaarista jakoa kieleen ja kommunikaatioon ja ehdottavat, että niitä tulisi tarkastella juuri sitä kautta, miten ne ovat nivoutuneet ja miten niiden avulla rakennetaan meneillään oleva toiminta ja oppimisen mahdollistavia tilanteita sekä konstruoidaan erilaisia siirtymiä topiikista toiseen ja neuvotellaan rooleja. Osallistujien suuntautuminen kieleen on vain yksi osatekijä näissä toiminnoissa.

IDENTITEETTI JA SOSIAALINEN TOIMINTA

Kirjan toinen teema liittyy identiteettiin ja sosiaaliseen toimintaan. Yhdistävänä tekijänä toisessa osassa on artikkelien näkemys identiteetistä sosiaalisena konstruktiona.

Kielen oppijoille identiteetin rakentuminen ja neuvottelu ovat eri tavoin läsnä kielenkäyttötilanteissa. Teemaa lähestytään monipuolisella lajitelmalla teorioita, tutkimusmetodeja ja aineistoja. Aineistoina on puhe- ja tekstikorpuksia, haastatteluja ja kyselyitä. Opittavien vieraiden kielten edustus on tässä osiossa monipuolisin.

Useissa kirjan artikkeleissa korostuu näkemys siitä, että toisen kielen oppijalle jokainen kielenkäyttötilanne on samanaikaisesti oppimistilanne. Tämä tulee esille myös DAVID BLOCKIN artikkelissa, jossa hän tarkastelee erään maahanmuuttajan kielenkäyttöä tämän työpaikalla. Blockin mielestä kakkoskielistä vuorovaikutusta ei tulisi tarkastella vain mikrotason analyysin kautta vaan analyysiin tulisi yhdistää myös makrotason tekijöitä. Näitä ovat muun muassa oppijan henkilöhistoria, hänen jäsenyytensä ja toimijuutensa erilaisissa toimintayhteisöissä (*communities of practice*) ja kulttuuris-yhteiskunnalliset ilmiöt, kuten yleismaailmallinen siirtolaisuus. Block näkee paremman mahdollisuuden ymmärtää oppimisprosessia ja sitä, mitä merkitystä erilaisilla kielenkäyttötilanteilla on oppijalle itselleen, kun tarkastellaan oppijan toimintaa ja elämää kokonaisvaltaisesti. Blockin artikkelissa kirjan kaksitahoinen oppimisenäkemys tuodaan esille konkreettisesti mikro- ja makrotason analyysia yhdistämällä.

VIKTORIA DRIAGINA ja ANETA PAVLENKO sekä Hua tarkastelevat oppijoiden identiteetin rakentumista sosiaalisessa toiminnassa. Molemmissa artikkeleissa korostetaan, että on tärkeää lisätä opetuksen avulla oppijoiden tietoisuutta kulttuurienvälisistä eroista ja kulttuurin vaikutuksesta merkitysten rakentumisessa. Driaginan ja Pavlenkon analyysin keskiössä ovat muun muassa sukulaisiin, ikään, ammattiin ja ystävyyssuhteisiin liittyvien substantiivien käyttö oppijoiden suullisissa elämäkerroissa. Verrokkiryh-

mänä on venäjää äidinkielenään puhuvia yliopisto-opiskelijoita ja heidän elämäntarinansa. Analyysi antaa viitteitä siitä, että oppijat eivät ole oppineet kulttuurispesifisiä tapoja ilmaista tiettyjä venäjänkielisiä, esimerkiksi ammatteja tai ystävyyssuhteita kuvailevia, termejä. Heidän identiteetteihin liittyvä sanavarastonsa on semanttisesti ja rakenteellisesti puutteellista, mikä näkyy pitkälti äidinkielen siirtovaikutuksen kautta. Hua puolestaan tarkastelee oppijoiden hakemuskirjeitä ja sitä, miten he konstruivat itsensä suhteessa lukijaan. Englantia äidinkielenään puhuvien ja toisen kielen oppijoiden välillä on kulttuurisia eroja siinä, miten he esittelevät itsensä hakemussissaan. Erot ilmaisukeinoissa ovat todennettavissa sekä ryhmän että ilmaisutapojen ja -strategioiden tasolla. Hua nostaa esille kirjoittamisen opettamisen ja oppimisen ja peräänkuuluttaa vieraan kielen oppijoiden tietoisuuden kasvattamista yleisesti kirjoittamiseen liittyvistä ilmiöistä.

JENNIFER MILLER kartoittaa eri kieli- ja kulttuuritaustaisten englantia vieraana kielinä -opettajaksi opiskelevien identiteetin rakentumista opetusharjoittelun aikana. Tutkimus paljastaa opettajaharjoittelijoiden pedagogisen kompetenssin ja englannin kielen kompetenssin välisen monitahoisen suhteen. Opettajaharjoittelijat ovat kriittisiä ja analyttisiä oman kompetenssinsa — sekä kielellisen että pedagogisen osaamisen — suhteen, suuremmissa määrin kuin äidinkielisten puhujat. Kuitenkin heidän kielellinen ja kulttuurinen monipuolisuutensa voidaan nähdä voimavarana.

Yleisesti ottaen toisen osion artikkeleissa tähdennetään oppijan kielenkäytön havainnointia sellaisenaan, ilman normatiivista vertailua äidinkielisiin puhujiin. Myös JEAN-MARC DEWAELE ottaa kantaa tähän. Hän lähestyy aihetta toisen kielen puhujien näkökulmasta kartoittamalla heidän kokemuksiaan vieraan kielen pragmaattisesta

kompetenssista. Käyttäjien oma näkemys kielitaidoistaan (sekä äidinkielen että toisen kielen), heidän pelkonsa suoriutua kommunikoinnista vieraalla kielellä ja heidän näkemyksensä vieraan kielen piirteistä ovat ne osa-alueet, joiden kautta Dewaele kuvaa heidän kompetenssiaan. Hän keskittyy kielenkäyttäjien omiin näkemyksiin siksi, että heillä on kokemusta omasta kielitaidostaan eri kielenkäyttötilanteissa. Näin saadaan monipuolisempi kuva oppijoiden viestintätaidoista kuin aikaisemmin käytetyt erilaiset pragmaattiset täydennystetit ovat mahdollistaneet. Olennaisinta tutkimuksessa on Dewaelen löydös, että vieraan kielen oppimiskontekstilla on vaikutusta siihen, millaiseksi kakkoskielinen puhuja kokee oman pragmaattisen kompetenssinsa.

MONIKIELISET JA MONIKULTTUURISET LUOKKAHUONEET

Kirjan kolmannen teema-alueen artikkelit keskittyvät kuvailemaan monikielisiä luokkahuoneita vuorovaikutus- ja luokkahuonekäytänteiden valossa. Niissä käsitellään myös koulutuspoliittisten linjausten ja monikielisten luokkahuoneiden kielikäytänteiden ristiriitaisuuksia sekä monikielisten lasten oppimistyylejä. Myös tässä osiossa teorioiden, metodien ja aineistojen kirjo on laaja. Opiskeltava toinen/vieras kieli on useimmissa artikkeleissa englantia, mutta muitakin kieliä käsitellään, esimerkiksi hindiä ja espanjaa.

Sekä JEAN CONTEHIN että NIKHAT SHAMEEMIN artikkelien perustana on tietynlainen kriittinen ote koulutus- ja kielipoliittista päätöksentekoa ja opetussuunnitelmia kohtaan. Molemmat kirjoittajat tuovat osuvasti esille ristiriitaisuudet virallisen päätöksenteon ja luokkahuoneiden todellisuuden välillä ja peräävät koulutus- ja kielipoliittisten päätösten muuttamista

enemmän todellisuutta vastaaviksi. Yhä kasvavassa määrin monikulttuuriset ja -kieliset luokkahuoneet mahdollistavat erilaisia tapoja hyödyntää esimerkiksi maahanmuuttajalasten äidinkieliä opetuksessa ja oppimisessa koodinvaihdon avulla. Con-
teht osoittaa tapaustutkimuksellaan, miten koodinvaihtoa käyttämällä kaksikielinen opettaja voi edistää monikielisen luokansa ymmärrystä meneillään olevan tunnin aiheesta sekä oppijoiden tietoisuutta kielellisestä ja kulttuurillisesta kirjosta. Kaksikielisen opettajan eri kulttuurien ja kielten tuntemus auttaa häntä selventämään oppilaiden mahdolliset ymmärrysongelmat sekä tuo samanaikaisesti kaksikielisen diskurssin osaksi tuntia kaikille oppilaille, ei vain maahanmuuttajaoppilaille. Shameem puolestaan kartoittaa, mitä kieliä Fidžillä eri oppiaineissa käytetään englannin lisäksi ja mihin toimintoihin eri kieliä hyödynnetään luokkahuonediskursseissa ja sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. Tutkimus osoittaa, että englantia käytetään opetuksessa jo varhaisessa vaiheessa huolimatta siitä, että kielipoliittisen linjauksen mukaan sitä tulisi käyttää vasta kolmannella luokalla.

JULIET LANGMAN ja ROBERT BAYLEY lähestyvät monikielisyttä toisen kielen oppijan näkökulmasta nivoen tutkimuksensa teoreettisen viitekehyksen läheisesti sosiokulttuuriseen oppimisenäkemykseen. He tarkastelevat erään espanjalaisen maahanmuuttajaoppilaan englannin kielen kehitystä yhden kouluvuoden aikana, kun hän opettelee kieltä aineenopetuksen lomassa. Oppilas ei omaksu kovin kattavaa akateemista sanavarastoa, vaikka sosiaalinen kielivaranto karttuukin. Oppilaalle ei luoda mahdollisuuksia käyttää englantia rakentavasti siten, että hänen kielenkäyttöään tuettaisiin ja ohjattaisiin vuorovaikutuksen avulla erilaisissa aktiviteeteissa. Analyysillään Langman ja Bayley osoittavat, miten oppija ei kykene ilman formaalia

kielen opetuksen tukea organisoimaan toisella kielellä annettua akateemista sisältöä rakentavasti. Tutkimus paljastaakin sen, millaisia oletuksia kielen oppimisesta osallistujilla on ja miten nämä vaikuttavat maahanmuuttajaoppilaiden kielen oppimiseen ja käyttöön.

TONY YOUNGIN ja ITESH SACHDEVIN tutkimus on noussut pedagogisesta käytännön tarpeesta tuntea eri kulttuureista tulevien vieraan kielen opiskelijoiden oppimistyyliä sekä oppilaiden että opettajien näkemyksiä niiden hyödyllisyydestä. Laajamittaisen oppimistyylikyselyn ja fokusryhmähaastattelujen avulla Young ja Sachdev paljastavat, että kulttuuristen ryhmien välillä on joitain eroja oppimistyyliissä. Erot eivät kuitenkaan ole niin merkityksellisiä, että kulttuuria voisi pitää määrittävänä tekijänä. Päinvastoin muilla tekijöillä, kuten yksilöiden sosioekonomisella taustalla, voi olla enemmän vaikutusta oppimistyyliin yli kulttuuristen rajojen. Kirjoittajat nostavatkin esille kulttuuristen oppimistyylien perusteella tehtävän jaottelun ongelmat ja tämän vaikutukset opetuksessa.

Kaiken kaikkiaan viimeisen osan artikkelit nostavat esille erilaiset ongelmat, jotka liittyvät kielipoliittiseen päätöksentekoon ja monikielisten luokkahuoneiden jokapäiväiseen todellisuuteen. Samalla ne kuitenkin osoittavat, mitä mahdollisuuksia syntyy, kun monikielisyys ja -kulttuurisuus nähdään voimavarana opetuksessa ja oppimisessa.

LOPUKSI

Kokonaisuudessaan artikkelikokoelma palvelee eri metodisista ja teoreettisista lähtökohdista tulevia kielen opettamises-
ta ja oppimisesta kiinnostuneita tutkijoita. Jokainen voi valikoiden lukea eri teema-
alueiden artikkeleita omien intressiensä mukaisesti. Kirjan artikkeleissa viitataan

moniin vieraan kielen opettamista ja oppimista tarkasteleviin teorioihin ja näkökulmiin sekä hyödynnetään monenlaisia tutkimusmetodeja. Näitä ei kuitenkaan kaikkia eksplisiittisesti selvitetä. Lukijalta odotetaan laajaa vieraan kielen opettamisen ja oppimisen tutkimuksen tunte-
musta sekä vähintäänkin perustietoja eri metodisista käytännöistä, muun muassa keskustelututkimuksesta ja tilastotieteellisistä menetelmistä. Olennaista on myös perusymmärrys sosiokulttuurisen oppimisen teorian näkemyksistä ja sen piirissä tehdystä tutkimuksesta (mm. Lave ja Wenger 1991, Rogoff 1991, Lantolf 2000). Näistä syistä kirja ei välttämättä kokonaisuutena sovel-
lu oppikirjaksi perustutkinto-opiskelijoille, mutta yksittäiset artikkelit saattavat toimia hyvin opetuksessa. Tutkimuskäyttöön kirja on mitä parhain lähde.

Kirjan päättävässä artikkelissa Young valottaa kirjaa kokonaisuutena mielenkiin-
toisella tavalla. Itselleni se ei ainoastaan selvittänyt kirjan teema-alueiden suhteita toisiinsa vaan antoi eväitä tarkastella myös omaa toisen kielen opettamisen ja oppimisen tutkimustani uudella tavalla. Vaikka kieli on samanaikaisesti sekä oppimisen kohde että väline vuorovaikutuksessa, olennaisinta on kuitenkin se, miten kieltä käytetään, millaisia rooleja se saa ja miten siihen suuntaudutaan luokkahuonevuoro-
vaikutuksessa.

Keskustelua oppimisen sosiaalis-vuoro-
vaikutuksellisesta luonteesta on käyty jo vuosikymmenen, ja se jatkuu yhä. Kirjan artikkelit osoittavat, että vieraan kielen oppimisen ja opettamisen tutkimuksessa on meneillään vuorovaikutuksellisuuden murros: näkökulman muutos vaatii sen, että jo olemassa olevien teorioiden ja viiteke-
hysten termistöä ja sovelluksia ei omaksuta sellaisenaan vaan ne on mietittävä uude-
leen ja muokattava paremmin soveltuviksi uudenlaiseen tutkimukseen. Huan, Seed-

housen, Wein ja Cookin toimittama kirja tarjoaa yhden kosketuspinnan meneillään olevalle keskustelulle, ja kirja saattaa herät-
tää kiihkeää debattia, ei vain vieraan kielen opettamisesta ja oppimisesta, vaan myös yleisesti formaalin luokkahuoneopetuksen roolista kielen oppimisessa. Tärkeää on-
kin keskustelu siitä, miten viime kädessä määrittelimme ja ymmärrämme oppimisen globalisoituvassa maailmassamme tässä ja nyt. ■

LEILA KÄÄNTÄ

sähköposti: leila.a.kaanta@jyu.fi

LÄHTEET

- FIRTH, ALAN – WAGNER, JOHANNES 1997: On discourse, communication, and (some) fundamental concepts in SLA research. – *Modern Language Journal* 81 (3) s. 285–300.
- HALL, JOAN KELLY 1995: (Re)creating our worlds with words: A sociohistorical perspective of face-to-face interaction. – *Applied Linguistics* 16 (2) s. 206–232.
- KURHILA, SALLA 2006: *Second language interaction*. Amsterdam: John Benjamins.
- LANTOLF, JAMES P. (toim.) 2000: *Sociocultural theory and second language learning*. Oxford: Oxford University Press.
- LAVE, JEAN – WENGER, ETIENNE 1991: *Situated learning: Legitimate peripheral participation*. Cambridge: Cambridge University Press.
- MARKEE, NUMA 2000: *Conversation analysis*. Mahwah, New Jersey: Lawrence Erlbaum.
- Modern Language Journal* 2004 88 (4).
- Modern Language Journal* 2007 91 (5).
- ROGOFF, BARBARA 1991: *Apprenticeship in thinking: Cognitive development in social context*. New York: Oxford

- University Press.
- SEEDHOUSE, PAUL 2004: The interactional architecture of the language classroom: A conversation analysis perspective. – *Language Learning* 54, supplement 1. Malden, MA: Blackwell Publishing.
- SUNI, MINNA 2008: *Toista kieltä vuorovaikutuksessa. Kielellisten resurssien ja kaminen toisen kielen omaksumisen alkuvaiheessa*. Jyväskylä Studies in Humanities 94. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- VYGOTSKY, LEV 1978: *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Cambridge: Harvard University Press.